

PÕRSA KÕHULAHTISUSE RAVIJUHI

Koostaja: Julia Jeremejeva, DVM, PhD

Põrsaste kõhulahtisust võivad põhjustada viirused, bakterid, parasiidid ja toksiinid. Seega on kõhulahtisuse haigustekitajad erinevad ja antibiootikumiravi on vajalik ainult bakternakkuse korral. Põrsaste haigestumist soodustab nende madal vastupanuvõime, mis on põhjustatud kas hilinenud, vale temperatuuri ja kogusega ternespiima jootmisest või kaitsekehade puudumisest emise terneses. Halvad keskkonningimused (madal temperatuur), halb laudahügieen ning toksiline sööt süvendavad probleemi veelgi. Kõhulahtisus võib tekkida ka stressisituatsioonides, milleks on näiteks võõrutamine, loomade ümbergrupeerimine, tihedus, transport ning järsk söödavahetus. Mitte-eakohane sööt võib samuti vallandada kõhulahtisuse puhangu.

VIIRUSED	BAKTERID	AINURAKSED PARASIIDID	
Rotaviirus Transmissiivse gastroenteriidiviirus Sigade endeemilise diarröoviirus Sigade tsirkoviirus-2 Koronaviirus	<i>E. coli</i> <i>Clostridium spp.</i> <i>Salmonella spp.</i> <i>Brachyspira spp</i> <i>Lawsonia intracellularis</i> <i>Campylobacter jejuni</i>	<i>Isoospora suis</i> <i>Cryptosporidium spp.</i> <i>Balantidium coli</i> <i>Giardia spp</i>	Mükotoksiinid

Kõhulahtisust põhjustav haigustekitaja tuleb loomaarsti poolt alati kindlaks määrata. Loomaarst võtab roojaproovid elusalt põrsastelt või organproovid surnud loomadelt. Laboris tuvastatakse haigustekitajad ning bakternakkuste leidmisel tehakse antibiootikumitundlikkuse test. Lisaks tuleb koguda proovid söötadest mükotoksikoosi diagnoosimiseks.

Raviskeemi võib määrata ainult loomaarst. Bakterite isoleerimisel saab loomaarst alustada antibiootikumiraviga, teistel juhtudel valib ta ravimid vastavalt haiguse põhjustajale. Bakteritest põhjustab põrsaste kõhulahtisust enim *Escherichia coli*. Sellest bakternakkusest tervistumine on parem ja haiguse kulg lühem, kui esmased haigustunnused (kõhulahtisus, isu langus, loidus, veetustumine) avastatakse varakult ja asjakohane ravi ei hiline.

Haigestunud põrsad tuleb tervetest eraldada. Kui haigete põrsaste arv on väike, saab neid ravida individuaalselt manustades ravimit lihastesiseselt. Mitme põrsa üheaegsel haigestumisel tuleb ravimit manustada joogiveega kasutades dosatroni. Ravimite manustamist söögiga peab vältima, sest haigete põrsaste isu on vähenenud ning seetõttu jääb arvestatud ravimikogus saamata. Kõhulahtisuse ärahoidmiseks ei tohi antibiootikume kasutada!

Ravi üldpõhimõtted:

- 1) kõrvaldada kõhulahtisuse tõttu tekkinud vedelikukadu elektrolüüdidilahustega;
- 2) toetada põrsa soolestikus elavat mikrofloorat ja soolestiku limaskesta (probiootikumid, tsinkoskiid, happed);
- 3) antibiootikumiravi tohib kasutada vaid bakterite poolt põhjustatud kõhulahtisuse diagnoosimise ja antibiootikumitundlikkuse määramise järel. Esmase valikuna valib loomaarst trimetoprim-sulfadiasiini või amoksitsilliini süstepreparaadi ning väldib kinolonide kasutamist. Kui bakterid on resistentsed esmavaliku antibiootikumide suhtes, tuleb ravivalikul lähtuda ainult antibiootikumitundlikkuse uuringutest.

Tegevusjuhised põrsaste kõhulahtisuse avastamisel

- Kutsu koheselt loomaarst proove võtma ning esmast ravi määrama.
- Kontrolli kõiki põrsaid vähemalt kolm korda päevas ja eralda haiged tervetest.
- Kontrolli ja hoia korras lauda sisekliima ja hügieen.
- Väldi põrsaste suurt asustustihedust ja proovi leevendada võõrutusjärgset stressi.
- Juhul, kui karjas esineb kolibakterite põhjustatud imikpõrsaste haigestumist, vaktsineeri emised poegimiseelselt. Võõrdepõrsaste kõhulahtisust saab ohjata nende vaktsineerimisega.
- Kasuta kõhulahtisuse ennetamiseks ja soole paikse immuunsüsteemi tugevdamiseks probiootikume.